

Pitkittyneet asiakkuudet kotiin vietävän asumisen tuen palvelussa

Miia Vilkkonen, Meri-Tuuli Virkki, Kaisa Koskinen
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2024

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Asunnottomuus on noussut keskeiseksi kehityshoiteeksi suomalaisessa yhteiskunnassa viime vuosikymmeninä, ja asunnottomuutta on viime vuosikymmeninä pyritty vähentämään ja ehkäisemään useilla ohjelmilla ja palveluilla (Kainulainen, Saari & Häkkinen, 2013, s. 49-50). Käytäntötutkimuksemme keskittyy yhteen asunnottomuutta ehkäisevään sosiaalityön palveluun, kotiin vietävään asumisen tukeen.

Kotiin vietävä asumisen tuki on asiakkaan asuntoon järjestettyä säännöllistä tukea, jonka tavoitteena on tukea itsenäisen asumisen sujumista ja ehkäistä asumisen ongelmia. Tukea voidaan tarjota aikuissosiaalityön asiakkaille, joilla on ollut haasteita asumisessa ja esimerkiksi aiempi asunnottomuusuhka. Tuki tuodaan palveluntuottajan avulla asiakkaan kotiin, ja asiakasta tuetaan asumisen onnistumisessa. Tuki on määräaikaista ja suunnitelmallista, ja hyvinvointialueen sosiaalityöntekijä hakee tukea asiakkaalle ja tekee suunnitelman yhdessä asiakkaan sekä palveluntuottajan työntekijän kanssa.

Käytäntötutkimuksemme paikantuu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aikuissosiaalityöhön, jossa on tunnistettu kotiin vietävän asumisen tuen asiakkuuksien pitkittyminen ongelmakohtana palvelussa.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää sosiaalityöntekijöiden haastattelujen avulla syitä ja näkökulmia siihen, miksi asiakkuudet pitkittyvät, ja pohtia sitä, löytyykö palvelusta mahdollisesti joitain kehityskohtia pitkittyneisiin asiakkuuksiin liittyen.

Tarkastelimme pitkittyneitä asiakkuuksia rakenteiden ja toimijuuden kautta, ja tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostui asumispolkututkimuksesta, jossa tunnistetaan rakenteiden ja toimijuuden vaikutus asumiseen (Juhila & Kröger, 2016, s. 218)

Tutkimuskysymyksemme olivat seuraavat:

1. Millaisia yhteiskunnan rakenteisiin tai asiakkaiden toimijuuteen liittyviä syitä sosiaalityöntekijät tunnistavat

asumisen tuen pitkittyneissä asiakkuuksissa?

2. Miten kotiin vietävää asumisen tukea voitaisiin kehittää pitkittyneiden asiakkuuksien vähentymiseksi?

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimuksen aineisto kerättiin toteuttamalla kolme puolistrukturoitua haastattelua, joista kaksi oli ryhmähaastatteluja. Haastatteluihin osallistui yhteensä kahdeksan Länsi-Uudenmaan aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijää.

Haastattelut litteroitiin, ja aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin, teemoittelemalla ja koodaamalla aineistoa toimijuuden ja rakenteiden näkökulmista. Syyt asiakkuuksien pitkittymiselle jakautuivat alakategorioihin toimijuuden ja rakenteiden kattokäsitteiden alle.

TULOKSET

Syyt asiakkuuksien pitkittymiseen näyttäytyivät hyvin moninaisina. Asiakkaan toimijuuteen liittyvät tekijät nivoutuivat moniongelmaisuuksiin. Sosiaalityöntekijät toivat esiin laaja-alaisia haasteita, jotka yhdistävät pitkittyneitä asiakkuuksia. Asiakkailla saattoi olla pitkäaikaisia haasteita, jotka vaikuttavat asumisen sujumiseen. Asiakkaan toimijuuteen yhdistyi myös asiakkaan oma negatiivinen kokemus pärjäämisestään ja kyvyistään, sekä arjenhallinnan haasteet.

Rakenteellisesta näkökulmasta palvelujärjestelmä näyttäytyi pirstaleisena, mikä osaltaan vaikeuttaa asiakkaiden avun saantia ja pitkittää asiakkuuksia.

Sosiaalityöntekijät toivat ilmi, että kotiin vietävä asumisen tuki saattaa paikata puutteita muissa palvelujärjestelmän osissa, esimerkiksi ruuhkautuneissa mielenterveyspalveluissa. Osaltaan asuntomarkkinoiden rakenteet myös pitkittävät asiakkuuksia, sillä uuden asunnon saaminen saattaa olla vaikeaa tilanteessa, jossa asiakas tarvitsee uuden asunnon palvelun päätyttyä.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Sosiaalityöntekijöiden haastatteluista hahmotelimme neljänlaisia kehitysideoita.

- 1: Ennaltaehkäisevä työ ja oikein sijoitetut organisaation resurssit
- 2: Räätelöidyt palvelut erityisryhmille, kuten maahanmuuttajille
- 3: Sosiaalityöntekijöiden ja asiakkaiden osallistaminen palveluiden kehittämiseen.
- 4: Toimiva yhteistyö ja monialainen asiantuntijuus asiakkaan kanssa työskennellessä.

LÄHTEET

Kainulainen, S., Saari, J. & Häkkinen, J. (2013). Kadulta asuntoon – vaikutukset hyvinvoinnille. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.). Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja asumispalveluihin. Helsinki: Diakonia ammattikorkeakoulu, 49-72.

Juhila, K., & Kröger, T. (2016). *Siirtymät ja valinnat asumispoluilla / Kirsi Juhila ja Teppo Kröger (toim.)*. Jyväskylän yliopisto.

Kaakinen, J. (2013). Asunto ensin ja sitten. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.). Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja asumispalveluihin. Helsinki: Diakonia ammattikorkeakoulu, 15-24.

Raitakari, S., & Juhila, K. (2016). Asumispolkujen tutkimisen lähtökohdat ja menetelmät. Teoksessa K. Juhila & T. Kröger (toim.), *Siirtymät ja valinnat asumispoluilla* (s. 40-59). Jyväskylän yliopisto.

Sosiaalihuoltolaki, Suomen säädöskokoelma 1301 § (2014)